

TeknoDida – Sibelius 7: niksit tehokäyttäjälle 9.2.2013

Roger Wanamo

Valinnat ja kopiointi, perusteet

- **Valitset yhden tai useamman objektin** klikkaamalla ensin ensimmäistä objektia ja sitten ctrl+klikkaamalla muita (Mac = cmd+klikkaa). Valitut objektit muuttuvat siniseksi, tausta pysyy valkoisena.

Kun kopioit ja liität tällaisen valinnan tahdista A tahtiin B, Sibelius lisää liitetyn materiaalin nuottiin, eikä kirjoita yli sitä mitä tahdissa B oli ennestään. Esimerkiksi dynamiikkoja ja esitysmarkintöjä voidaan näin kopioida kätevästi viivastolta toiselle.

- **Staff selection**, eli viivasto valinta voidaan tehdä klikkaamalla viivastolta tyhjää kohtaa, jolloin koko tahti tulee valituksi. Tämän jälkeen valintaa voidaan laajentaa shift+klikkaamalla siihen kohtaan mihin valinnan tulee päättyä. Valitun pätkän tausta muuttuu vaaleansiniseksi. Jos haluaa valita tällä tavalla tahtia lyhyemmän yksikön, voidaan myös klikata ensin objektia halutun valintakohdan alussa ja sitten shift+klikata objektia joka löytyy valintakohdan lopusta. Esim. puolet 4/4 tahdista valitaan klikkaamalla ensin nuottia tahdin ensimmäisellä iskulla ja tämän jälkeen shift+klikkaamalla neljäsosanuottia tahdin toisella iskulla. Tämä valintatapa valitsee kaiken minkä oli sidottuna valittuun viivastoon, eli kaikki nuotit, dynamiikat, kaaret jne.

Staff selectionia voi laajentaa sivuille myös painamalla nuolinäppäimiä shift pohjassa.

Staff selectionia voidaan laajentaa usealle vierekkäiselle viivastolle valitsemalla ensin ylin viivasto, sitten shift+klikkaamalla alinta viivastoa. Jos haluaa valita useita viivastoja jotka eivät ole vierekkäin valitaan ensin yhdeltä viivastolta sen pituinen pätkä mitä halutaan, tämän jälkeen ctrl+klikataan muut viivastot jotka halutaan valita.

Kun kopioit ja liität tällaisen valinnan kohdasta A kohtaan B, Sibelius kirjoittaa yli kaiken mikä oli kohdassa B ennestään.

- **System selection** tehdään ctrl+klikkaamalla viivaston tyhjää kohtaa (Mac = cmd+klikkaa). Tahti muuttuu lilan väriseksi koko partituurin korkeudelta. Valintaa voidaan laajentaa shift+klikkaamalla sitä tahtia johon valinnan tulee päättyä. Tämä valintatapa valitsee kaiken mitä valituista tahdeista löytyy. Eli nuottien ja muiden viivastomerkintöjen lisäksi myös nuottiavaimet, tempomerkinnät, sävellajimerkinnät jne.

Kun kopioit ja liität tällaisen valinnan kohdasta A kohtaan B, Sibelius luo kohtaan B tarvittavan määrän uusia tahteja ja lisää kopioidun materiaalin niihin. Vanha materiaali kohdasta B eteenpäin siirtyy partituurissa eteenpäin. Tällä tavalla voidaan kätevästi kopioida pidempiä pätkiä valmiiksi kirjoitettua materiaalia, myös tiedostosta toiseen.

- Perinteisen ctrl/+c – ctrl+v (Mac = cmd+c - cmd+v) lisäksi voidaan myös kopioida tekemällä ensin valinta ja sitten **alt+klikkaamalla** siihen kohtaan mihin halutaan liittää valittu materiaali. Tällä tavalla Sibelius sijoittaa materiaalin täsmälleen siihen kohtaan mihin klikataan. Esim. dynamiikkamerkintöjen kanssa kannattaa olla varovainen, sillä Sibelius sitoo ne helposti väärään viivastoon. Tätä voidaan välttää **shift+alt+klikkaamalla**, jolloin Sibelius sijoittaa kopioidun materiaalin sille korkeudelle suhteessa viivastoon johon Sibeliuksen layout toiminnot normaalisti sijoittaa vastaavat merkinnät.

Valinnat ja Kopiointi tehokäyttäjälle

- **Multi-copy (pystysuunnassa):** Jos valitset yksittäisiä objekteja yhdeltä viivastolta tai staff selectionilla yhden viivastoon, voit liittää materiaalin usealle viivastolle kerrallaan. Kopioi ensin haluttu materiaali, tämän jälkeen valitset kaikki viivastot johon haluat liittää materiaalin ja liitä normaalisti (ctrl+v). Tällä tavalla voidaan esimerkiksi lisätä samanlaisia dynamiikkamerkintöjä kaikille viivastoille hyvin nopeasti.
- **Multi-copy (vaakasuunnassa):** Jos valitset ja kopioit staff selectionilla pätkän ja tämän jälkeen valitset staff selectionilla pidemmän pätkän ja liität, Sibelius täyttää valitun pätkän kopioidun materiaalin toistoilla. Eli jos esimerkiksi valitset yhden tahdin, kopioit, ja tämän jälkeen valitset viisi peräkkäistä tahtia ja liität, Sibelius täyttää kaikki viisi tahtia kopioidulla materiaalilla.
- **Usean viivaston kopiointi:** Jos kopioit staff selectionilla useita viivastoja, voit liittää valitun materiaalin halutuille viivastoille valitsemalla ensin kohdeviivastot. Esim. valitset ja kopioit tietyn pätkän alttoviulu ja sello viivastoilta, tämän jälkeen valitset englannintorvi ja 2. fagotti viivastot ja liität. Kopioitu materiaali ilmestyy valituille viivastoille, riippumatta siitä kuinka kaukana ne ovat toisistaan partituurissa.
- **Arrange-toiminnolla** voidaan kätevästi kopioida yhdeltä moniääniseltä viivastolta usealle yksiääniselle viivastolle, tai toisin päin. Jos yhdellä viivastolla on esimerkiksi kolmiäänisiä sointuja ja halutaan rikota ne usealle viivastolle, kopioidaan ensin soinnut staff selectionilla, tämän jälkeen valitaan halutut kohdeviivastot ja painetaan ctrl+shift+v (Mac: cmd+shift+v). Avautuu arrange valikko josta löytyy ylimpänä ”explode”, joka jakaa kopioidun materiaalin valituille viivastoille. Jos halutaan tehdä toisinpäin kopioidaan ensin materiaalia usealta viivastolta, tämän jälkeen valitaan kohdeviivasto ja avataan arrange valikko (ctrl/cmd+shift+v) ja käytetään ”reduction” vaihtoehtoa. ”Explode” ja ”Reduce” löytyvät myös ribbonista kohdasta Note Input->Arrange.
- **Paste into voice** toiminnolla voidaan kopioida suoraan haluttuun ääneen. Valitset ensin staff selectionilla kohdan joka sisältää sen nuottimateriaalin jonka haluat kopioida. Tämän jälkeen valitset viivaston johon haluat kopioida ja löydät ribbonista Home->Paste->Paste into voice. Tämä avaa valikon johon voit määritellä mitä haluat kopioida mihin. Jos esim. olet kopioinut yksiääniseltä viivastolta ja haluat liittää sen toiselle viivastolle 2. ääneen, valitset ”Copy from voice 1”, ”Paste into voice 2”. Tämä toiminto ei poista sitä mitä on ennestään kohdetahdin muissa äänissä.

Näppäinkomennot

Nopein tapa käyttää Sibeliusia on näppäinkomentojen avulla. Suurelle osalle funktioille on valmiiksi määritellyt näppäinkomennot. Kun lepuutat hiirtä ribbonissa vähän aikaa jonkun toiminnon kohdalla avautuu pieni ikkuna, jossa selitetään mitä toiminto tekee ja myös kerrotaan mahdollinen näppäinkomento. Suosittelen, että jos et tiedä näppäinkomentoa, etsi toiminto ribbonista, esim. hakukentän avulla, tämän jälkeen lepuuta hiiri siinä nähdäksesi näppäinkomennon ja käytä sitten näppäinkomentoa. Tällä tavalla opit pikkuhiljaa niitä enemmän ja Sibeliuksen käyttö nopeutuu. Jos ei ole valmiiksi määriteltyä näppäinkomentoa toiminnolle jota käytät usein, voit itse määritellä sellaisen kohdassa File->Preferences->Keyboard Shortcuts.

Tehokäyttäjän pakolliset näppäinkomennot

Alla listatut näppäinkomennot eivät tietenkään ole pakollisia, mutta sen verran yleisiä, että uskon niiden opettelemisen olevan hyödyllistä.

(Lista on suunnattu PC käyttäjille. Jos käytössä mac, korvaa ctrl näppäintä cmd näppäimellä.)

Kopioi	Ctrl+C
Liitä	Ctrl+V
Leikkaa	Ctrl+X
Kumoa	Ctrl+Z
Expression text	Ctrl+E
Technique text	Ctrl+T
Tempo text	Ctrl+Alt+T
Lyrics	Ctrl+L
Chord Symbol	Ctrl+K
Rehearsal Mark	Ctrl+R
Key Signature	K
Time Signature	T
Clef (Nuottiavain)	Q
Line (avaa lines valikon)	L
Symbol (avaa symbols valikon)	Z
Slur (legato kaari)	S
Crescendo	H
Diminuendo	shift+H
Inspector (Avaa inspector panelin)	Ctrl+shift+I
Tupletit	Ctrl+numero (esim. Ctrl+3 on trioli)
Sticky tuplet	Shift+alt+K (kun tupletti on jo määritelty ja ollaan nuotinsyöttötilassa)
Record	Ctrl+shift+F
Hide/show	Ctrl+shift+H
System break	Enter (tahtiviiva valittuna)
Page break	CtrlEnter (tahtiviiva valittuna)

Playback komennot:

Play	Välilyönti
Play from selection	P
Replay (aloittaa toiston samasta kohdasta kuin edellisen kerran kun kuuntelit playbackia)	Ctrl+välilyönti

Näppäinkomennot yleisille filtereille:

Filter Dynamics	shift+alt+D
Filter top note	Ctrl+alt+1
Filter second/third note	Ctrl+alt+2/3
Filter bottom note	Ctrl+alt+shift+B
Filter voice 1/2/3/4	Ctrl+alt+shift+1/2/3/4

Näppäinkomennot nuottien käsittelyyn:

Nuoli ylös/alas	Siirtää nuotit viivastolla ylös/alas
Ctrl+nuoli ylös/alas	Heittää nuotit oktaavin ylös/alas
shift+PageUp/PageDown	Transponoi nuotit puoli sävelaskelta ylös/alas
Enter	Respell accidental (Esim. G#->Ab)
X	Kääntää nuotin varren toiseen suuntaan
Numerot 1-9	Lisää intervalli yläpuolelle (2=sekunti, 6=seksti jne.)
shift+numerot 1-9	Lisää intervalli alapuolelle
shift+a/b/c/d/e/f/g	Lisää nuotin yläpuolelle ääni a-g
Alt+nuoli ylös/alas	Siirtää valinnan soinnun seuraavalle nuotille ylös/alas
Ctrl+alt+nuoli ylös/alas	Siirtää valinnan seuraavalle viivastolle ylös/alas
Nuoli oikea/vasen	Siirtää valinnan seuraavalle nuotille oikealle/vasemmalle
Ctrl+nuoli oikea/vasen	Siirtää valinnan seuraavaan tahtiin oikealle/vasemmalle
Alt+nuoli oikea/vasen	Siirtää valinnan oikealle/vasemmalle seuraavan soinnun lähimpään ääneen

Näppäinkomennot liikkumiseen partituurissa:

End	Siirry seuraavalle sivulle
Home	Siirry edelliselle sivulle
Ctrl+End	Siirry viimeiselle sivulle
Ctrl+home	Siirry ensimmäiselle sivulle
Shift+End	Siirry valinnan loppuun
Shift+home	Siirry valinnan alkuun